ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഷഡശീതിതമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഷഡശീതിതമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച
ബ്രഹ്മൻ വേദിതുമിച്ഛാമഃ സ്വസാരം രാമകൃഷ്ണയോഃ।
യഥോപയേമേ വിജയോ യാ മമാസീത് പിതാമഹീ ॥ **1** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
അർജുനസ്തീർഥയാത്രായാം പർയടന്നവനീം പ്രഭുഃ।
ഗതഃ പ്രഭാസമശൃണോൻമാതുലേയീം സ ആത്മനഃ ॥ **2** ॥

ദുർയോധനായ രാമസ്താം ദാസ്യതീതി ന ചാപരേ।
തൽലിപ്സുഃ സ യതിർഭൂത്വാ ത്രിദണ്ഡീ ദ്വാരകാമഗാത് ॥ **3** ॥

തത്ര വൈ വാർഷികാൻ മാസാ -
നവാത്സീത് സ്വാർഥസാധകഃ।
പൗരൈഃ സഭാജിതോഽഭീക്ഷ്ണം
രാമേണാജാനതാ ച സഃ ॥ **4** ॥

ഏകദാ ഗൃഹമാനീയ ആതിഥ്യേന നിമന്തർയ തം।
ശ്രദ്ധയോപഹൃതം ഭൈക്ഷ്യം ബലേന ബുഭുജേ കില ॥ **5** ॥

സോഽപശ്യത്തത്ര മഹതീം
കൻയാം വീരമനോഹരാം।

പ്രീത്യുത്ഫുൽലേക്ഷണസ്തസ്യാം
ഭാവക്ഷുബ്ധം മനോ ദധേ ॥ **6** ॥

സാപി തം ചകമേ വീക്ഷ്യ നാരീണാം ഹൃദയംഗമം ।
ഹസന്തീ വ്രീഡിതാപാംഗീ തന്ന്യസ്തഹൃദയേക്ഷണാ ॥ **7** ॥

താം പരം സമനുധ്യായന്നന്തരം പ്രേപ്സുരർജുനഃ ।
ന ലേഭേ ശം ഭ്രമച്ചിത്തഃ കാമേനാതിബലീയസാ ॥ **8** ॥

മഹത്യാം ദേവയാത്രായാം രഥസ്ഥാം ദുർഗനിർഗതാം ।
ജഹാരാനുമതഃ പിത്രോഃ കൃഷ്ണസ്യ ച മഹാരഥഃ ॥ **9** ॥

രഥസ്ഥോ ധനുരാദായ ശൂരാംശ്ചാരുന്ധതോ ഭടാൻ ।
വിദ്രാവ്യ ക്രോശതാം സ്വാനാം സ്വഭാഗം മൃഗരാഡിവ ॥ **10** ॥

തച്ഛ്രുത്വാ ക്ഷുഭിതോ രാമഃ പർവണീവ മഹാർണവഃ ।
ഗൃഹീതപാദഃ കൃഷ്ണേന സുഹൃദ്ഭിശ്ചാൻവശാമ്യത ॥ **11** ॥

പ്രാഹിണോത് പാരിബർഹാണി വരവധ്വോർമുദാ ബലഃ ।
മഹാധനോപസ്കരേഭരഥാശ്വനരയോഷിതഃ ॥ **12** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
കൃഷ്ണസ്യാസീദ് ദ്വിജശ്രേഷ്ഠഃ ശ്രുതദേവ ഇതി ശ്രുതഃ ।
കൃഷ്ണൈകഭക്ത്യാ പൂർണാർഥഃ ശാന്തഃ കവിരലമ്പടഃ ॥ **13** ॥

സ ഉവാസ വിദേഹേഷു മിഥിലായാം ഗൃഹാശ്രമീ ।
അനീഹയാഽഽഗതാഹാര്യനിർവർതിതനിജക്രിയഃ ॥ **14** ॥

യാത്രാമാത്രം ത്വഹരഹർദൈവാദുപനമത്യുത ।
നാധികം താവതാ തുഷ്ടഃ ക്രിയാശ്ചക്രേ യഥോചിതാഃ ॥ **15** ॥

തഥാ തദ്രാഷ്ട്രപാലോഽംഗ ബഹുലാശ്വ ഇതി ശ്രുതഃ।
മൈഥിലോ നിരഹമ്മാന ഉഭാവപ്യച്യുതപ്രിയൗ ॥ **16** ॥

തയോഃ പ്രസന്നോ ഭഗവാൻ ദാരുകേണാഹൃതം രഥം।
ആരുഹ്യ സാകം മുനിഭിർവിദേഹാൻ പ്രയയൗ പ്രഭുഃ ॥ **17** ॥

നാരദോ വാമദേവോഽത്രിഃ
കൃഷ്ണോ രാമോഽസിതോഽരുണിഃ।
അഹം ബൃഹസ്പതിഃ കൺവോ
മൈത്രേയശ്ച്യവനാദയഃ ॥ **18** ॥

തത്ര തത്ര തമായാന്തം പൗരാ ജാനപദാ നൃപ।
ഉപതസ്ഥുഃ സാർഘ്യഹസ്താ ഗ്രഹൈഃ സൂര്യമിവോദിതം ॥ **19** ॥

ആനർതധൻവകുരുജാംഗലകങ്കമത്സ്യ -
പാഞ്ചാലകുന്തിമധുകേകയകോസലാർണാഃ।
അൻയേ ച തൻമുഖസരോജമുദാരഹാസ -
സ്നിഗ്ധേക്ഷണം നൃപ പപുർദൃശിഭിർന്യനാർയഃ ॥ **20** ॥

തേഭ്യഃ സ്വവീക്ഷണവിനഷ്ടതമിസ്രദൃഗ്ഭ്യഃ
ക്ഷേമം ത്രിലോകഗുരുരർഥദൃശം ച യച്ഛൻ।
ശൃൺവൻ ദിഗന്തധവലം സ്വയശോഽശുഭഘ്നം
ഗീതം സുരൈർനൃഭിരഗാച്ഛനകൈർവിദേഹാൻ ॥ **21** ॥

തേഽച്യുതം പ്രാപ്തമാകർണ്യ പൗരാ ജാനപദാ നൃപ।
അഭീയുർമുദിതാസ്തസ്മൈ ഗൃഹീതാർഹണപാണയഃ ॥ **22** ॥

ദൃഷ്ട്വാ ത ഉത്തമശ്ലോകം പ്രീത്യുത്ഫുൽലാനനാശയാഃ।
കൈർധൃതാഞ്ജലിഭിർനേമുഃ ശ്രുതപൂർവാംസ്തഥാ മുനീൻ ॥ **23** ॥

സ്വാനുഗ്രഹായ സമ്പ്രാപ്തം മൻവാനൗ തം ജഗദ്ഗുരും।
മൈഥിലഃ ശ്രുതദേവശ്ച പാദയോഃ പേതതുഃ പ്രഭോഃ ॥ **24** ॥

ൻയമന്ത്രയേതാം ദാശാർഹമാതിഥ്യേന സഹ ദ്വിജൈഃ।
മൈഥിലഃ ശ്രുതദേവശ്ച യുഗപത് സംഹതാഞ്ജലീ ॥ **25** ॥

ഭഗവാംസ്തദഭിപ്രേത്യ ദ്വയോഃ പ്രിയചികീർഷയാ।
ഉഭയോരാവിശദ് ഗേഹമുഭാഭ്യാം തദലക്ഷിതഃ ॥ **26** ॥

ശ്രോതുമപ്യസതാം ദൂരാൻ ജനകഃ സ്വഗൃഹാഗതാൻ।
ആനീതേഷ്വാസനാഗ്ര്യേഷു സുഖാസീനാൻ മഹാമനാഃ ॥ **27** ॥

പ്രവൃദ്ധഭക്ത്യാ ഉദ്ധർഷഹൃദയാസ്രാവിലേക്ഷണഃ।
നത്വാ തദംഘ്രീൻ പ്രക്ഷാല്യ തദപോ ലോകപാവനീഃ ॥ **28** ॥

സകുടുംബോ വഹൻ മൂർധ്നാ പൂജയാഞ്ചക്ര ഈശ്വരാൻ।
ഗന്ധമാല്യാംബരാകൽപധൂപദീപാർഘ്യഗോവൃഷൈഃ ॥ **29** ॥

വാചാ മധുരയാ പ്രീണന്നിദമാഹാന്നതർപിതാൻ।
പാദാവങ്കഗതൗ വിഷ്ണോഃ സംസ്പൃശംഛനകൈർമുദാ ॥ **30** ॥

രാജോവാച
ഭവാൻ ഹി സർവഭൂതാനാമാത്മാ സാക്ഷീ സ്വദൃഗ് വിഭോ।
അഥ നസ്ത്വത്പദാംഭോജം സ്മരതാം ദർശനം ഗതഃ ॥ **31** ॥

സ്വവചസ്തദൃതം കർതുമസ്മദ്ദൃഗ്ഗോചരോ ഭവാൻ।
യദാത്മൈകാന്തഭക്താൻ മേ നാനന്തഃ ശ്രീരജഃ പ്രിയഃ ॥ **32** ॥

കോ നു ത്വച്ചരണാംഭോജമേവംവിദ് വിസൃജേത് പുമാൻ।
നിഷ്കിഞ്ചനാനാം ശാന്താനാം മുനീനാം യസ്ത്വമാത്മദഃ ॥ **33** ॥

യോഽവതീർയ യദോർവംശേ നൃണാം സംസരതാമിഹ।
യശോ വിതേനേ തച്ഛാന്ത്യൈ ത്രൈലോക്യവൃജിനാപഹം ॥ **34** ॥

നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ കൃഷ്ണായാകുംഠമേധസേ।
നാരായണായ ഋഷയേ സുശാന്തം തപ ഈയുഷേ ॥ **35** ॥

ദിനാനി കതിചിദ് ഭൂമൻ ഗൃഹാൻ നോ നിവസ ദ്വിജൈഃ।
സമേതഃ പാദരജസാ പുനീഹീദം നിമേഃ കുലം ॥ **36** ॥

ഇത്യുപാമന്ത്രിതോ രാജ്ഞാ ഭഗവാൻ ലോകഭാവനഃ।
ഉവാസ കുർവൻ കൽയാണം മിഥിലാനരയോഷിതാം ॥ **37** ॥

ശ്രുതദേവോഽച്യുതം പ്രാപ്തം
സ്വഗൃഹാഞ്ജനകോ യഥാ।
നത്വാ മുനീൻ സുസംഹൃഷ്ടോ
ധുൻവൻ വാസോ നനർത ഹ ॥ **38** ॥

തൃണപീഠബൃസീഷ്വേതാനാനീതേഷൂപവേശ്യ സഃ।
സ്വാഗതേനാഭിനന്ദ്യാംഘ്രീൻ സഭാർയോഽവനിജേ മുദാ ॥ **39** ॥

തദംഭസാ മഹാഭാഗ ആത്മാനം സഗൃഹാൻവയം।
സ്നാപയാഞ്ചക്ര ഉദ്ധർഷോ ലബ്ധസർവമനോരഥഃ ॥ **40** ॥

ഫലാർഹണോശീരശിവാമൃതാംബുഭി -
ർമൃദാ സുരഭ്യാ തുലസീകുശാംബുഭിഃ।
ആരാധയാമാസ യഥോപപന്നയാ
സപർയയാ സത്ത്വവിവർധനാന്ധസാ ॥ **41** ॥

സ തർകയാമാസ കുതോ മമാൻവഭൂദ്
ഗൃഹാന്ധകൂപേ പതിതസ്യ സംഗമഃ।

യഃ സർവതീർഥാസ്പദപാദരേണുഭിഃ
കൃഷ്ണേന ചാസ്യാത്മനികേതഭൂസുരൈഃ ॥ **42** ॥

സൂപവിഷ്ടാൻ കൃതാതിഥ്യാംശ്രുതദേവ ഉപസ്ഥിതഃ।
സഭാര്യസ്വജനാപത്യ ഉവാചാംഘ്ര്യഭിമർശനഃ ॥ **43** ॥

ശ്രുതദേവ ഉവാച
നാദ്യ നോ ദർശനം പ്രാപ്തഃ പരം പരമപൂരുഷഃ।
യർഹീദം ശക്തിഭിഃ സൃഷ്ട്വാ പ്രവിഷ്ടോ ഹ്യാത്മസത്തയാ ॥ **44** ॥

യഥാ ശയാനഃ പുരുഷോ മനസൈവാത്മമായയാ।
സൃഷ്ട്വാ ലോകം പരം സ്വാപ്നമനുവിശ്യാവഭാസതേ ॥ **45** ॥

ശൃണ്വതാം ഗദതാം ശശ്വദർചതാം ത്വാഭിവന്ദതാം।
നൃണാം സംവദതാമന്തർഹൃദി ഭാസ്യമലാത്മനാം ॥ **46** ॥

ഹൃദിസ്ഥോഽപ്യതിദൂരസ്ഥഃ കർമവിക്ഷിപ്തചേതസാം।
ആത്മശക്തിഭിരഗ്രാഹ്യോഽപ്യന്ത്യുപേതഗുണാത്മനാം ॥ **47** ॥

നമോഽസ്തു തേഽധ്യാത്മവിദാം പരാത്മനേ
അനാത്മനേ സ്വാത്മവിഭക്തമൃത്യവേ।
സകാരണാകാരണലിംഗമീയുഷേ
സ്വമായയാസംവൃതരുദ്ധദൃഷ്ടയേ ॥ **48** ॥

സ ത്വം ശാധി സ്വഭൃത്യാൻ നഃ കിം ദേവ കരവാമ ഹേ।
ഏതദന്തോ നൃണാം ക്ലേശോ യദ് ഭവാനക്ഷിഗോചരഃ ॥ **49** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
തദുക്തമിത്യുപാകർണ്യ ഭഗവാൻ പ്രണതാർതിഹാ।
ഗൃഹീത്വാ പാണിനാ പാണിം പ്രഹസംസ്തമുവാച ഹ ॥ **50** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ബ്രഹ്മംസ്ത്വേഽനുഗ്രഹാർഥായ
സമ്പ്രാപ്താൻ വിദ്ധ്യമൂൻ മുനീൻ।
സഞ്ചരന്തി മയാ ലോകാൻ
പുനന്തഃ പാദരേണുഭിഃ ॥ **51** ॥

ദേവാഃ ക്ഷേത്രാണി തീർഥാനി ദർശനസ്പർശനാർചനൈഃ।
ശനൈഃ പുനന്തി കാലേന തദപ്യർഹത്തമേക്ഷയാ ॥ **52** ॥

ബ്രാഹ്മണോ ജൻമനാ ശ്രേയാൻ
സർവേഷാം പ്രാണിനാമിഹ।
തപസാ വിദ്യയാ തുഷ്ട്യാ
കിമു മത്കലയാ യുതഃ ॥ **53** ॥

ന ബ്രാഹ്മണാൻമേ ദയിതം രൂപമേതച്ചതുർഭുജം।
സർവവേദമയോ വിപ്രഃ സർവദേവമയോ ഹ്യഹം ॥ **54** ॥

ദുഷ്പ്രജ്ഞാ അവിദിത്വൈവമവജാനന്ത്യസൂയവഃ।
ഗുരും മാം വിപ്രമാത്മാനമർചാദാവിജ്യദൃഷ്ടയഃ ॥ **55** ॥

ചരാചരമിദം വിശ്വം ഭാവാ യേ ചാസ്യ ഹേതവഃ।
മദ്രൂപാണീതി ചേതസ്യാധത്തേ വിപ്രോ മദീക്ഷയാ ॥ **56** ॥

തസ്മാദ് ബ്രഹ്മഋഷീനേതാൻ ബ്രഹ്മൻ മച്ഛ്രദ്ധയാർചയ।
ഏവം ചേദർചിതോഽസ്മ്യദ്ധാ നാൻയഥാ ഭൂരിഭൂതിഭിഃ ॥ **57** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സ ഇത്ഥം പ്രഭുണാഽഽദിഷ്ടഃ
സഹകൃഷ്ണാൻ ദ്വിജോത്തമാൻ।
ആരാധ്യൈകാത്മഭാവേന
മൈഥിലശ്ചാപ സദ്ഗതിം ॥ **58** ॥

ഏവം സ്വഭക്തയോ രാജൻ ഭഗവാൻ ഭക്തഭക്തിമാൻ।
ഉഷിത്വാഽഽദിശ്യ സൻമാർഗം പുനർദ്വാരവതീമഗാത് ॥ **59** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
ശ്രുതദേവാനുഗ്രഹോ നാമ ഷഡശീതിതമോഽധ്യായഃ ॥